

Beyin Bolluğu / Saçılması / Taşması

Prof.Dr. Muammer KAYA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

(Gereksiz Daha Çok Üniversite > Diplomalı İşsizlik > BEYİN GÖÇÜ > Geri Kalmışlık > FAKİRLİK)

Az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelerde (Türkiye gibi) plansız, programsız ve ucuz eğitim nedeniyle, fazla miktarda nitelikli, iyi eğitim görmüş ve kalifiye insanlar fazla miktarda üretilmektedir. Fakat bu ülkelerdeki nitelikli işgücüne talep fazla yoktur. Bu tür ülkelerde nitelikli ve iyi eğitilmiş insan işgücünde arz/talep dengesizliği had safhadadır. Bu ülkelerde fazla nitelikli işgücü üretilip çok az kullanılmaktadır. İyi eğitilmiş/diplomalı işsizlerin birikimi, ülkede kıt olan işgücünde yer almaları nedeniyle rekabet artar ve bu çoğunlukla hem verimin hem de ücretlerin düşmesi ile sonuçlanmaktadır. Nitelikli, gereğinden çok fazla üretilen beyinler her tarafa saçılmakta ve bunların en iyileri en verimli oldukları çağlarda çalışmak ve araştırma yapmak için kendi istekleriyle yabancı ülkelere tarafından çekilir/absorbe edilirler. Buna beyin taşması/saçınımı adı verilmektedir. Az gelişmiş/gelişmekte olan ülkeler sınırlı/kıt kaynaklarıyla yetiştirdikleri bu beyinleri gelişmiş ülkelere "beyin göçü" yoluyla bedelsiz hibe etmektedir. Beyin göçü az gelişmiş/gelişmekte olan ülkeler arasındaki gelişmişlik farkının/uçurumunun daha da artmasına neden olmaktadır. Beyin taşması/fazlalığı mevcut ekonomide fazla üretip az istihdam etmenin dışında beyinlerin optimum kullanılabilmesi için uygun iş bulamaması veya mevcut işgücününün olan işler için gerekli standartlara, mükemmeliyete, yeterli deneyim ve kifayete sahip olmamasından da kaynaklanabilir. Ülkemizde nitelikli beyin üretimi fazlası varken bunların mevcut ekonomide istihdamı mümkün olamamaktadır. Bu taşan/saçılan beyinlerin en iyileri/niteliklileri yabancı ülke-

lere gitmekte ve oralarda çalışmaktadır. Yani beyin ihracatı yapılmaktadır. Ancak yapılan ihracat karşısında ülke hiçbir şey kazanmamaktadır. Daha az niteliklileri ise diplomalı işsizler olarak ülkede atıl kalmaktadır.

Az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelerin en iyi yetişmiş ve en akıllılarının geri dönmekle kaydıyla en verimli oldukları çağlarda (18-40 yaş) gelişmiş ülkeye çalışmak/araştırma yapmak amacıyla gidişine kalıcı beyin göçü denilmektedir. Az gelişmiş/gelişmekte olan ülke kıt ve hayati olan insan kaynağı kaybedilir. Beyin göçü veren ülkenin beyin ihracatından hiçbir kazancı yoktur. Yapılan yatırım karşılıksız olarak gelişmiş ülkeye hibe edilmektedir. Bugün profesyonel bir sporcunun/sanatçının milyonlarca dolar karşılığında transferi olurken nitelikli insanlar bedelsiz transfer olmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde işgücü kıtlığı ve nüfusta düşme eğilimi vardır. Planlı programlı eğitim çok pahalıdır. Bu ülkelerde yüksek teknolojik gelişme ve sürekli kitlesel üretim vardır. Bu iş ve hizmetleri karşılamak için yüksek ücret/yaşam standardıyla az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelere nitelikli işgücü ithal etmesi bunu kendi ülkesinde yerel kaynaklardan karşılamasından daha ucuz ve karlıdır.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki itici kuvvetlerin başında baskıcı, ayrımcı, insan hakları ihlali, işsizlik, maaş azlığı/eşitsizliği, ekonomik/politik istikrarsızlık vs. gelir. Bu ülkelerde eğitim ucuz, plansız ve programsız ve nüfus artış hızı da fazla olduğundan ayrıca ülkelerin ekonomisi sermaye fakiri olduğundan, tarımsal ekonomiye dayanmaktan ve nitelikli insanlar için gerekli istihdamı yaratamamaktadır. Teknolojilerinin zayıf ve ithal/transer kaynaklı olması gelişmeyi yavaşlatmaktadır. Az gelişmiş/ge-

İyi eğitilmiş/diplomalı işsizlerin birikimi, ülkede kıt olan işgücünde yer almaları nedeniyle rekabet artar ve bu çoğunlukla hem verimin hem de ücretlerin düşmesi ile sonuçlanmaktadır.

Beyin göçünü beyin gücü olarak görmek ülkemize çok fazla bir şey kattığını söylemek oldukça zordur.

Ülkemiz ihtiyaçlarını çok iyi belirleyip ona göre eğitim sistemi ni şekillendirmek zorundadır.

Kaynaklar:

Muammer Kaya, *Beyin Göçü, Türk Metal Dergisi, Sayı 35, Nisan 2002, s: 11-13.*

Muammer Kaya, *Beyin Göçü, Eskişehir Ticaret Odası Dergisi (ETO), Sayı 85, Aug. 2002, s: 47-49.*

Muammer Kaya, *Beyin Göçünün Nedenleri, Konya Ticaret Odası Lonca Dergisi, sayı 10, Güz 2002, s: 10-12.*

Muammer Kaya, *Beyin Depremi/Erozyonu, İşgüc Endüstri ilişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt 5, sayı 2, 2003 (www.isguc.org)*

Muammer Kaya, *Beyin Depremi/Erozyonu, Üniversite ve Toplum Dergisi, Cilt 3, sayı 3, Eylül 2003 (www.universite-toplum.org)*

Muammer Kaya, *Beyin Göçü ve Türkiye, Yenises Dergisi, sayı 106, Ekim 2004, s: 33-36.*

Yazılarımıza Aşağıdaki İnternet Sitelerinden de ulaşabilirsiniz:

-turk.internet.com

-isguc.org

-popularmedikal.com

-milliegitim.net

-intervizyon.com

-tehedef.com

-netyorum.com

-turkstudent.net

-habernaliz.com

lişmekte olan ülkeler eğitim sistemlerini gelişmiş ülkelerin açıklarını kapatmaya hedeflemişlerdir.

Beyin saçınımının Türkiye ekonomisine yıllık maliyeti 2-2.5 milyar doları bulduğu tahmin edilmektedir. Beyin göçünün ülkemize maliyeti çok yüksek olmaktadır. Cefayı Türkiye, sefayı gelişmiş ülkeler çekmektedir. Beyin göçünü beyin gücü olarak görmek ülkemize çok fazla bir şey kattığını söylemek oldukça zordur. Ülkemize tersine beyin göçü yollarını açmak ta oldukça zor görülmektedir. Çünkü dönenlerin büyük bir kısmı da yeterince verimli kullanılmamaktan dolayı "beyin küsmesi" nedeniyle "beyin mezarlığı" oluşmuştur.

Beyin bolluğuna/saçınımına bir örnek:

Maden Mühendisliği: Türkiye'de şu an öğretim veren toplam 16 adet Maden Mühendisliği Bölümü vardır. Bunlardan 6 tanesi hem birinci hem de ikinci öğretim vermektedir. 2004 ÖSYM verilerine göre toplam 1030 öğrenci kontenjanına sahiptir. 1030 öğrenci kontenjanının 270'i ikinci öğretim içindir.

Dünyanın madencilikte en gelişmiş bir ülkesi olan Kanada'nın GSMH büyük bir kısmı madencilikten sağlanmasına karşın Kanada'nın her yıl 120 yeni Maden Mühendisine ihtiyacı (McGill Alumni News, 2005) vardır. Bunun 90 adedini kendi üniversitelerinden karşılarken geri kalan 30 kişiyi Kanada dışından beyin göçmeni olarak almaktadır. Bizim ülkemizde Madencilğin GSMH içindeki pay %1'lerin altına düşmüşken yılda binden fazla Maden Mühendisi üretimi sanıyorum tüm Dünyanın Maden Mühendisi ihtiyacını karşılayacak seviyelerdedir. Plansız, programsız açılan üniversiteler, bölümler, artırılan kontenjanlar ve yetmezmiş gibi bir de ikinci (gece) öğretime öğrenci alınmasının hiçbir mantıklı ve rasyonel açıklaması yoktur. Ülkemizin her yıl ne kadar Maden Mühendisine ihtiyacı olacağı ilgili kurumlarca (DPT, DİE, YÖK, Üniversiteler, Meslek Odaları vs) hesaplanmazsa sonuçta anlamsız sayıda tüm dünyanın ihtiyacından bile fazla diplomalı işsiz insan yetiştirilmek-

tedir. Bu yetiştirilen kişilerin bir kısmının yurt dışı tarafından absorp edilebilmesi için niteliklerinin çok yüksek olması (çok iyi dil bilmesi, bilimsel olarak iyi seviyede olması, bilgisayar bilgisinin yeterli olması ve yurt dışına gitme isteğinde olması ve yurt dışından iş bulması vs) gerekmektedir. Aksi taktirde bu kişiler ülkemizde diplomalı işsizler ordusuna katılmakta veya meslekleriyle ilgisiz işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır. Ülkemizdeki Üniversite/tüm bölümlerden mezun olanların Kuzey Amerika'da direk çalışabilmesi için ABET akreditasyonu ve Avrupa Birliği ülkelerinde çalışabilmesi içinde yine Europass akreditasyon gerekmektedir. Çalışılacak bir ülkeden Y.Lisans ve/veya Doktora alınması mesleki çalışmayı kolaylaştırmaktadır. Sadece ülkemizden alınan Lisans diplomasıyla Mühendis veya her hangi bir meslekte çalışmak çok zor/imkansızdır. Ülkemiz sınırlı ve kıt kaynaklarını bu derece plansız ve programsız harcamamalıdır. Bu nitelikli mezunlar gelişmiş ülkelere hiç bedelsiz hibe edilmemelidir. Benzer sorunlar ülkemizde tüm mühendislik dalları ve diğer bir çok diğer mesleklerde de geçerlidir.

Ülkemizde mevcut seksene yakın Üniversitenin yanına 15 yeni Üniversite daha açmak için hangi meslek dallarında uzman açığımız belirlenmiş ki o alanlarda eleman yetiştirilecektir. Bu Üniversitelerin alt yapıları ve nitelikli öğretim üyeleri ne derecede mevcuttur. Sadece okumak isteyen öğrenci var diye kurulan yeni Üniversiteler diplomalı işsizler ordusunu çok daha büyütecek ve ülkemizden gelişmiş ülkelere hibe şeklindeki BEYİN GÖÇÜNÜ daha da hızlandıracaktır. Bugün iyi eğitim görmüş 100 kişiden 59'unu kaybeden ülkemiz sanıyorum bu oranı daha da yukarı çıkarmayı hedeflemektedir. Ülkemiz ihtiyaçlarını çok iyi belirleyip ona göre eğitim sistemini şekillendirmek zorundadır. BEYİN GÖÇÜ ülkemizde artık BEYİN EROZYONUNA dönüşme aşamasındadır. Beyin göçü dünyada bugün GERİ KALMIŞLIKLA ÖZDEŞLEŞMEKTEDİR.

